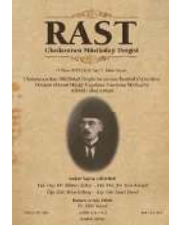

RAST MÜZİKOLJİ DERGİSİ
Uluslararası Müzikoloji Dergisi
www.rastmd.com

FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNUNUN KISA TARİHÇESİ VE ESER ÜRETİCİLERİ AÇISINDAN ÖNEMİ

Yrd.Doç. Rohat CEBE¹
Av. Hayrettin SUÇİN²

ÖZET

Kendisinin olan bir şeyi yasa çerçevesinde kullanabilme hakkına mülkiyet, bireysel ya da kurumsal olarak sahip olunan fikirlerin bir ürün ya da eser üzerinde somutlaştırılmış biçimine ise "fikri mülkiyet" denir. Mülkiyet; Taşınabilir, taşınmaz ve fikri mülkiyet olmak üzere üç türe ayrılır. Fikri mülkiyet hakkı; sanai, bilimsel, edebi ve sanatsal alanlardaki yaratıcılık üretiminden doğan yasal haklar olarak tanımlanabilir. Bu açıdan fikri mülkiyet hakları, maddi varlığa sahip olmama, cisimleştiği eşyadan farklı olma gibi özellikleriyle maddi mülkiyet haklarından ayrılmaktadır. Fikri mülkiyet; telif hakları ve sanai mülkiyet hakları olmak üzere iki dala ayrılır. Sanat eseri üreticileri açısından oldukça önemli olan telif hakları 5846 sayılı Fikir ve Sanat eserleri kanununda şu şekilde ifade edilmektedir.

Telif hakkı; insan yaratılarından olan şiir, roman, müzik, resim, fotoğraf, film gibi edebi ve güzel sanatların konusu olan eserler, bilimsel eserler, bilgisayar yazılımları gibi alt kategorilerden oluşmaktadır. Telif hakları, eserin meydana getirilmesiyle kendiliğinden doğar. Koruma, eserin kamuya sunulduğu ile kendiliğinden sağlanmaktadır. Bunun için bildirim ya da tescil gibi bir prosedüre ihtiyaç bulunmamaktadır. Telif haklarının sağladığı koruma sanai mülkiyet hakları gibi belli süreler ile sınırlıdır. Bu süre eser sahibinin yaşam süresi ve ayrıca ölümünden sonra 70 yılı kapsamaktadır. Yine aynı kanunun birinci maddesinde: Bu Kanunun amacı, fikir ve sanat eserlerini meydana getiren eser sahipleri ile bu eserleri icra eden veya yorumlayan icracı sanatçıların, seslerin ilk tespitini yapan fonogram (plak) yapımcıları ile filmlerin ilk tespitini gerçekleştiren yapımcıların ve radyo-televizyon kuruluşlarının ürünleri üzerindeki manevi ve mali haklarını belirlemek, korumak, bu ürünlerden yararlanma şartlarını düzenlemek, öngörülen esas ve usullere aykırı yararlanma halinde yaptırımları tespit etmektir.

¹ Batman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, email: rohat.cebe@batman.edu.tr

² Email: avsucin@gmail.com

Bu çalışma fikir ve sanat eserleri kanununun eser üreticileri açısından önemini, tarihsel süreçteki gelişimini ve kanunca tanınan haklar ile bu hakların kullanımını açıklama amacını gütmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, Fikri Mülkiyet, Telif hakları, Sanat Eseri, Sanatçı.

INTELLECTUAL AND ARTISTIC WORKS SHORT HISTORY OF THE LAW AND ITS SIGNIFICANCE FOR WORK MANUFACTURERS

ABSTRACT

He uses something that the right to property under the law, individual or corporate ownership of the ideas embodied on a product or work of art form is called the" intellectual property " . Ownership: Portable, including real property and intellectual property are divided into three types. Intellectual property rights; industrial, scientific, literary or artistic production in the fields of creativity can be defined as legal rights arising from. In this respect intellectual property rights, to have tangible assets, with features such as incarnation is different from the goods are removed from tangible property rights. Intellectual property; industrial property rights, including copyright and is divided into two branches. Manufacturers work of art which is very important in terms of copyright law in 5846, and works of art is expressed in the following way.

Copyright; of human creation poetry, novels, music, painting, photography, film and fine art, such as being the subject of literary works, scientific works, including computer software consists of sub-categories. Copyright law, a work formed by the self is born. Protection is provided automatically by the presentation of the work to the public. For this notification or registration is not required in such a procedure. The protection afforded by copyright law such as intellectual property rights are limited to a certain period. This time the lifetime of the author and also covers 70 years after his death. Of the same law in the first article of this Act the purpose, ideas and works of art that make up the work with the owners of these works who perform or review the performer, sound of the first fixation that phonogram (record) producer with the first fixation of films him and the producer of the radio and television organizations products on to determine the moral and financial rights, protect, regulate the conditions to benefit from these products, contrary to the principles and procedures prescribed form of benefit sanctions is to identify.

This study of works of art and idea makers the importance of law, and development in the historical process with the rights recognized by law are intended to explain the use of these rights.

Keywords: Law on Intellectual and Artistic Works, Intellectual Property, Copyrights, Artwork, Artist.

GİRİŞ

1948 tarihli Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 27. maddesinde; Herkes toplumun kültürel faaliyetlerine serbestçe katılma, güzel sanatlardan yararlanma, bilimsel gelişmeye katılma ve bundan yararlanma hakkına sahiptir. Herkes yaratıcısı olduğu bilim, edebiyat ve sanat ürünlerinden doğan maddi ve manevi çıkarlarının korunmasına hakkı vardır, denmektedir (TBMM, 2013 : 207).

Bu açıdan fikri hakların korunması temel insan haklarından biridir. Fikri mülkiyet kavramı, insan aklının yaratmış olduğu; buluşları, edebi ve sanatsal çalışmaları, sembolleri, isimleri, şekilleri ve ticari amaçlı kullanılan tasarımları kapsamaktadır. Eğer fikri mülkiyet kavramı insan aklının bir ürünü olarak tanımlanırsa, fikri mülkiyet hakları da söz konusu insan aklının yaratmış olduğu ürünler üzerinde yaptırımında bulunabilmeyi sağlayan haklar olarak tanımlanabilir (Dijk, 1994 : 4). Fikri mülkiyet hakları devlet otoritesi tarafından sağlanır. Fikri mülkiyet politikasını iki amaç arasındaki bir dengenin bileşimi olarak görmek mümkündür; yenilikte bulunan mucitleri ve yaratıcıları ödüllendirmek ya da bunlara karşılığını vermek; bilim teknoloji ve kültüre geniş bir katılımın sağlanmasında kamu ve özel sektör aktörlerinin ilgisini çekebilmektir (OECD, 1997 : 5). Fikri mülkiyet hakları: Sınai mülkiyet hakkı ve telif hakkı olmak üzere ikiye ayrılır. Eser üreticileri açısından telif hakları önemlidir. Bu haklar eserin üretilmesiyle birlikte başlar. Bu açıdan telif hakkının doğması için tescile gerek yoktur. 1952 yılında Profesör Ernst Hirsch tarafından hazırlanmış 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu telif haklarını belirleyerek eser üreticilerinin anayasal olarak korunmasını sağlamıştır. Bu kanuna göre bir fikir ve sanat ürününün eser olarak kabul edilip koruma altına alınabilmesi için; fikri bir çabanın ürünü olması, sahibinin hususiyetini taşıması, şekillenmiş olması ve kanunda sayılan eser türlerinden birine girmesi gerekmektedir.

Fikri Mülkiyet Haklarının Tarihsel Gelişimi

İlk ve Ortaçağ dönemlerinde fikri ürünlerin korunması; "Bir şeyin aslına sahip olan kimse, onun teferruatına da sahip olur" ilkesiyle sağlanmaktaydı. Eseri üretenin, maddi veya manevi yönden korunmasına gerek duyulmuyordu. Fikri hakların gelişiminin dönüm noktası modern matbaanın 15. yüzyılda bulunması olarak kabul edilir. Bu sayede, üretilen eserler sayısız olarak çoğaltılmaya başlanmış, bu yolla kazanç elde eden girişimci bir sınıf doğmuş, bunun sonucunda da fikri haklar alanında hukuki koruma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. İlk kanuni düzenlemeler idari otoritelerin emirleriyle verilen basım imtiyazları şeklinde olmuştur. Bu, eser sahibinin haklarının korunmasından öte yayınevlerinin korunmasına yönelik imtiyazlardır. Eser sahiplerini koruyan ilk kanun 1709'da İngiliz Parlamentosu tarafından kabul edilen "Kraliçe Anne Kanunu" (The Statute of Anne) adını taşıyan kanundur. 1883 yılında " Sınai Mülkiyetin Himayesine Mahsus Milletlerarası Birlik Oluşturulması Hakkında Paris Sözleşmesi'nin" imzalanmasıyla başlayan ilk Uluslararası sözleşmeden üç yıl sonra Edebi ve Sanatsal Eserlerin Korunması hakkındaki Bern Sözleşmesi imzalandı, 1886. İsviçre'nin Bern şehrinde Paris ve Bern Sözleşmelerinin yürütülmesi için 1893 yılında kurulan " Fikri Mülkiyetin Korunması için Birleşik Uluslararası Büro (BIRPI) kuruldu. Bu büro 1960 yılında Birleşmiş Milletler Teşkilatına yakın olabilmesi için Cenevre'ye taşınmış ve 1973 yılında tüm dünyada fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunmasını sağlamak için kurulan Dünya Fikir Mülkiyet Örgütü (WIPO) kuruluş sözleşmesinin yürürlüğe girmesiyle

yeni isim ve yapıya kavuşmuştur. 1961 yılında imzalanıp 1964 yılında altı ülkenin onaylamasıyla yürürlüğe giren ve 58 ülkenin üye olduğu "İcracı sanatçılar, Fonogram üreticileri ve yayın kuruluşlarının korunması hakkındaki Roma Sözleşmesi" sonucunda, anılan bu kuruluşlara yönelik düzenlemeler yapılmış ve sözleşmenin yürütülmesinden WIPO, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) sorumlu tutulmuştur". Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı İcracı Sanatçı ve Fonogramlar Anlaşması 1996 yılında 50 ülke tarafından imzalanmasından sonran sonraki süreçte 26 Nisan 2001 tarihinden itibaren her yılın Nisan ayının 26. günü "Dünya Fikir ve Mülkiyet Günü" olarak kutlanmaktadır.

Ülkemizde ise, İlk Türk matbaasının 1727'de kurulmuş olması, telif haklarının gelişmesini yaklaşık 300 yıl gecikmeyle sürdürülebilmesini sağlamıştır. Telif haklarıyla ilgili ilk hukuksal düzenleme 1850 tarihli Encümen-i Daniş Nizamnamesi'dir. Bu Mizamnameye göre, eserin incelenmesinden sonra, telif hakkı ödenmekteydi. İlk düzenlemeden yedi yıl sonra 1857 tarihinde Telif Nizamnamesi çıktı. Bu nizamname, yazara hayat boyu imtiyaz tanımakta ve basan ile anlaşmak ve satmakla ilgili konular düzenlenmekteydi. 1872 yılında yapılan bir ekle, yazarın kitabı için koruma süresi 45 yıl, tercüme eserlerin koruma süresi ise 20 yıl olarak belirlenmiştir. Gerçek anlamda ilk fikir ve sanat eserleri kanunu 8 Mayıs 1910 tarihinde çıkarılmış Hakkı Telif Kanunu'dur. Bu kanun 1 Ocak 1952 tarihine kadar yürürlükte kalmış, Milli Eğitim Bakanlığı'nın talebi ve İstanbul Hukuk Fakültesi'nin de talimatıyla Profesör Ernst Hirsch tarafından 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hazırlanmıştır. Bu kanun 1952 yılında yürürlüğe girmiştir. 1983, 1995, 2001, 2004 ve 2007 ve 2008 tarihlerinde değişikliklere uğrayan bu kanun hala yürürlüktedir.

Eser Sahibinin Hakları ve Korunması

Fikri mülkiyet; telif hakları ve sınai mülkiyet hakları olmak üzere iki dala ayrılır. Sanat eseri üreticileri açısından oldukça önemli olan telif haklarının niteliğini açıklayan farklı teoriler vardır. Bu teoriler; fikri mülkiyet teorisi, tekeli hak teorisi, şahsiyet hakkı teorisi ve eser sahipliği teorisidir. Fikri mülkiyet teorisine göre, şahısların kendi fikri emek ürünleri üzerinde mülkiyet hakkı gibi doğal hakları bulunduğu kabul edilmiştir (Ayiter, 1981 : 33). Tekelci hak teorisine göre, telif hakları bir taraftan yaratıcı dışındaki şahısların yetki ve müdahale imkanları bakımından diğer taraftan da bizzat yaratıcının topluma karşı sorumluluk ve yükümlülükleri itibarıyla fikir ürünü üzerindeki yetkilerin sınırlandırılmış olduğu ve eser sahibine tekeli yetkiler sağlayan bir hak kategorisidir (Erel, 1998 : 6). Şahsiyet hakkı teorisine göre, telif hakları şahsiyet haklarının bir parçasıdır (Çakmak, 2007 : 193). Eser sahipliği teorisine göre, telif hakkı, yaratıcı ile yaratılmış eser arasında meydana gelen objektif bir hukuki durumdur. Bu teoriye göre eser sahipliği, malvarlığına ve şahsiyete dair çeşitli hak ve yetkilerin doğurduğu hukuki bir durumdur (Duman ve Karyağdı, 2000 : 16).

Telif hakları 5846 sayılı Fikir ve Sanat eserleri kanununda şu şekilde ifade edilmektedir. Telif hakkı; insan yaratılarından olan şiir, roman, müzik, resim, fotoğraf, film gibi edebi ve güzel sanatların konusu olan eserler, bilimsel eserler, bilgisayar yazılımları gibi alt kategorilerden oluşmaktadır. Telif hakları, eserin meydana getirilmesiyle kendiliğinden doğar. Koruma, eserin kamuya sunulduğu ile kendiliğinden sağlanmaktadır. Bunun için bildirim ya da tescil gibi bir prosedüre ihtiyaç bulunmamaktadır. Telif haklarının sağladığı koruma sınai mülkiyet hakları gibi belli süreler ile sınırlıdır. Bu süre eser sahibinin yaşam

süresi ve ayrıca ölümünden sonra 70 yılı kapsamaktadır. Yine aynı kanunun birinci maddesinde: Bu Kanunun amacı, fikir ve sanat eserlerini meydana getiren eser sahipleri ile bu eserleri icra eden veya yorumlayan icracı sanatçıların, seslerin ilk tespitini yapan fonogram (plak) yapımcıları ile filmlerin ilk tespitini gerçekleştiren yapımcıların ve radyo-televizyon kuruluşlarının ürünleri üzerindeki manevi ve mali haklarını belirlemek, korumak, bu ürünlerden yararlanma şartlarını düzenlemek, öngörülen esas ve usullere aykırı yararlanma halinde yaptırımları tespit etmektir (5846 Fikri ve Sanat Eserleri Kanunu Madde 1-Değişik: 21/2/2001 -4630/2md).

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda telif hakları; eser, eser sahibi, eser sahibinin hakları, koruma süreleri, eser sahibinin haklarına ilişkin istisna ve kısaltmalar, meslek birlikleri, hakların devri (sözleşmeler), bağlantı haklar, ihlal ve yaptırımları düzenlemektedir. Eser: Sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsülleridir (5846 Fikri ve Sanat Eserleri Kanunu Madde 1/B-a-Değişik: 21/2/2001 -4630/2md). Yine kanunumuza göre bir fikir ve sanat ürününün eser olarak kabul edilip koruma altına alınabilmesi için; fikri çabanın ürünü olması, sahibinin hususiyetini taşıması, şekillenmiş olması kanunda sayılan eser türlerinden birine girmesi, gerekmektedir. Eser çeşitleri ise; İlim ve edebiyat eserleri, musiki eserleri, güzel sanatlar eserleri, sinema eserleri, işlenme ve derlemelerdir.

Eser sahibi bir eseri meydana getiren kişidir. Bir eserin birden fazla sahibi olabilir. Bir işlemenin veya derlemenin sahibi, asıl eser sahibinin hakları saklı kalmak kaydıyla onu işleyendir. Sinema eserlerinde; yönetmen, özgün müzik bestecisi, senaryo yazarı eserin birlikte sahibidir. Ayrıca çizgi filmlerde animatör de eser sahipleri arasında sayılmıştır. Eser sahibinin hakları 5846 sayılı kanunda mali ve manevi haklar olarak sınıflandırılmıştır.

Mali haklar şunlardır:

a) İşleme Hakkı: Başka bir eserden yararlanmak suretiyle bu esere oranla bağımsız olmayan ve işleyenin hususiyetini taşıyan fikir ve sanat ürünleri meydana getirme hakkı,

b) Çoğaltma Hakkı: Bir eserin aslını veya kopyalarını, herhangi bir şekil veya yöntemle, tamamen veya kısmen, doğrudan veya dolaylı, geçici veya sürekli olarak nüshasının veya nüshalarının çıkarılması,

c) Yayma Hakkı: Bir eserin aslını veya çoğaltılmış fiziki nüshalarını kiralamak, ödünç vermek, satışı çıkarmak veya diğer yollarla dağıtmak hakkı,

d) Temsil Hakkı: Bir eserden, doğrudan doğruya yahut işaret, ses veya resim nakline yarayan aletlerle umumi mahallerde okumak, çalmak, oynamak ve göstermek gibi temsil suretiyle faydalanma hakkı,

e) Umuma İletim Hakkı: Bir eserin aslının veya çoğaltılmış nüshalarının radyo-Tv, uydu ve kablo gibi telli veya telsiz yayın yapan kuruluşlar vasıtasıyla veya dijital iletim de dahil olmak üzere işaret ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla yayınlanması

f) Pay ve takip hakkı, şeklindedir.

Manevi haklar şunlardır:

a) Eseri kamuya sunma hakkı (umuma arz hakkı),

b) Eserin sahibi olarak tanıtılma hakkı (adın belirtilmesi yetkisi),

c) Eserde değişiklik yapılmasını önleme hakkı (men etme yetkisi),

d) Eserin aslına ulaşma yetkisi (eser sahibinin malik ve zilyede karşı haklar) hakkıdır.

Eser sahipleri veya mirasçıları mali haklarını bir başkasına yazılı bir sözleşmeyle, karşılıklı veya karşılıksız, süreli veya süresiz olarak devredebileceği gibi bu hakların kullanım (lisans-ruhsat) hakkı da başkasına bırakılabilir.

Eser sahibi ve bağlantılı hak sahipleri şu durumlarda ceza davası açabilir.

Bir eseri, icrayı, fonogramı veya yapımı hak sahibi kişilerin yazılı izni olmaksızın işleme, temsil etme, çoğaltma, değiştirme, dağıtma, her türlü işaret, ses veya görüntü nakline yarayan araçlarla iletme ve yayımlama durumunda, hukuka aykırı olarak işlenen veya çoğaltılan eserleri satışa arz etme, satma, kiralamak veya ödünç vermek suretiyle ya da sair şekilde yayma, ticari amaçla satın alma, ithal veya ihraç etme, kişisel kullanım amacı dışında elinde bulundurma ya da depolama durumunda, başkasına ait esere, kendi eseri olarak ad koyma durumunda, bir eserden kaynak göstermeksizin iktibasta bulunma durumunda, hak sahibi kişilerin izni olmaksızın, alenileşmemiş bir eserin muhtevası hakkında kamuya açıklamada bulunma durumunda, bir eserle ilgili olarak yetersiz, yanlış veya aldatıcı mahiyette kaynak gösterme durumunda, bir eseri, icrayı, fonogramı veya yapımı, tanınmış bir başkasının adını kullanarak çoğaltma, dağıtma, yayma veya yayımlama durumunda, bir bilgisayar programının hukuka aykırı olarak çoğaltılmasının önüne geçmek amacıyla oluşturulmuş ilave programları etkisiz kılmaya yönelik program veya teknik donanımları üretme, satışa arz etme, satan veya kişisel kullanım amacı dışında elinde bulundurma durumunda, Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 81. maddesinde ayrıntıları ile sayılan bandrole ilişkin kurallara aykırı hareket etme durumunda ve kanunun ek 4. maddesi uyarınca, dijital iletim de dahil olmak üzere işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla servis ve bilgi içerik sağlayıcılar tarafından eser sahipleri ile bağlantılı hak sahiplerinin bu Kanunda tanınmış haklarının ihlali halinde, hak sahiplerinin başvuruları üzerine ihlale konu eserlerin üç gün içinde içerikten çıkarılması ihtar edilir. Söz konusu istemin yerine getirilmemesi halinde Cumhuriyet savcısına yapılan başvuru üzerine, üç gün içinde servis sağlayıcıdan ihale devam eden bilgi içerik sağlayıcısına verilen hizmetin durdurulması istenir. İhlalin durdurulması halinde bilgi içerik sağlayıcısına yeniden servis sağlanır. Ancak ihlalin durdurulması halinde bilgi içerik sağlayıcısının söz konusu fiili Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca suç teşkil eder (<http://www.telifhaklari.gov.tr/ana/sayfa.asp?id=397>). Eser sahibinin haklarına bir tecavüz olduğunda hak sahibi hukuk ve ceza davaları açmaya yetkilidir. Tecavüz halinde üç katı tazminat, üç aydan altı yıla kadar hapis cezası, yüksek miktarda para cezaları ve korsan ürünlerin imhası gibi yaptırımlar kanunca öngörülmüştür.

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu bu kişilere tanıdığı hakların idaresini ve takibini, alınacak ücretleri tahsilini ve hak sahiplerine dağıtımını sağlamak amacıyla, kanunda belirtilmiş alanlarda birlikler kurulmuştur. Türkiye'de toplu ve bireysel hak yönetiminden sorumlu meslek birlikleri, gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında oldukça geç bir tarih olan 1986 yılında kurulmaya başlamışlardır. Bu birlikler en genel anlamıyla hak sahiplerinin haklarını yasal çerçeve içerisinde korunmasını sağlamak için kurulmuşlardır. Ülkemizde bu konuyla ilgili birçok meslek birliği kurulmuştur. Müzik eseri sahipleri için ülkemizde dört farklı meslek birliği vardır. Bunlar; 08.12.1986 tarihinde bu yana faaliyetlerini sürdüren, müzik eseri sahiplerinin; besteci, söz yazarı, aranjör ve editörlerin 5846 sayılı kanunumuz ile tanınmış haklarının idaresini ve takibini, alınacak ücretlerin tahsilini ve hak sahiplerine dağıtımını sağlamak amacıyla faaliyette bulunmakta olan Türkiye Musiki Eseri Sahipleri Meslek Birliği (MESAM), 02.08.1999 yılında Kültür Bakanlığı tarafından resmi kuruluşu onaylanan, kendisine üye olan eser sahiplerinin; besteci, söz

yazarı, aranjör ve yayımcıların eserleri için müzik kullanıcılarına izni ve lisans yetkisini veren, mali haklarını toplayan ve toplanan telifleri üyesi eser sahiplerine dağıtan bir meslek kuruluşu olan Müzik Eserleri Sahipleri Meslek Birliği (MSG), 03.08.2000 yılında Kültür Bakanlığı'nın makam onayı ile tüzel kişilik kazanmış Bağlantılı Hak Sahibi Fonogram Yapımcıları Meslek Birliği MÜ-YAP ve 19.04.2000 tarihinde yine Kültür Bakanlığı'nın onayı ile tüzel kişilik kazanmış olan Müzik Yorumcuları Meslek Birliği'dir (MÜYORBİR) . Telif haklarının gözetildiği her ülkede MESAM, MSG, MÜ-YAP ve MÜYORBİR gibi telif haklarını toplayıp bunların dağıtımını yapan kurumlar bulunmaktadır. Her ülkenin ve her kuruluşun bu meslek birliklerinde olduğu gibi kendi yasaları ve kuralları vardır. Bu meslek birlikleri, ülkemizdeki yasal hakların takibinin yanında yaptığı uluslararası sözleşmeler sayesinde farklı ülkelerdeki hak ihlallerinin takibinde yapmaktadır. Gücünü eser sahiplerinin bölünmez bütünlüğünden alan, üyeleri arasında ve uygulamalarında din, dil, ırk ve müzik türü ayrımı yapmayan, tüm uygulamalarında, yasalar çerçevesinde, gelişmiş meslek birliklerinin ilkelerini izleyen, uygulamalarında şeffaflık ilkesinin esas olduğu ve eser sahiplerinin yasal çıkarlarını en etkin şekilde korumayı amaçlayan MESAM 1989'dan beri müzik, sinema, edebiyat, tiyatro ve plastik sanatlar alanında faaliyet gösteren eser sahiplerini temsil eden Uluslararası Telif Birlikleri Konfederasyonu CISAS'ında üyesidir. Bu meslek grupları üye olmak şartıyla, eser sahiplerinin ve bağlantılı hak sahiplerinin ortak çıkarlarını korumak amacıyla kurulmuş birliklerdir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Fikir ve sanat eserlerini meydana getiren eser sahipleri ile bu eserleri icra eden veya yorumlayan icracı sanatçıların, seslerin ilk tespitini yapan fonograf yapımcıları ile filmlerin ilk tespitini gerçekleştiren yapımcıların ve radyo-televizyon kuruluşlarının ürünleri üzerindeki manevi ve mali haklarını belirlemek, korumak, bu ürünlerden yararlanma şartlarını düzenlemek, öngörülen esas ve usullere aykırı yararlanma halinde yaptırımlar getirmek suretiyle ilgili kişileri cezalandırmak ve yapıt sahiplerini korumak ve gözetlemek fikir ve sanat eserleri kanunuyla mümkün kılınmıştır. Ülkemizde toplu ve bireysel hak yönetiminden sorumlu meslek birliklerinin 1986 yılından itibaren kurulmaya başlamış olması, gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında oldukça geç bir tarihtedir. Bu sebeplerden dolayı telif hakları konusu ne yazık ki 90'lı yıllardan itibaren önem arz etmeye başlamıştır. Sanat eseri üreticilerinin haklarının korunması amacı ile kurulmuş olan bu birliklerin çoğalması, yasalar çerçevesinde hakların korunmasını da arttıracaktır. Bunun yanında telif hakları konusunun yasal bir hak olduğu, sanat eserlerinin istenildiği gibi çoğaltılamayacağı gerçeklerinin topluma kabullendirilmesi gerekmektedir. Bilinçli bir toplum illegal kullanımın azalmasını sağlayacaktır. Bu açıdan başta eser üreticileri olmak üzere bizlerin daha sonra illegal kullanımı önleyebilmek için toplumun konu ile ilgili yasal düzenlemeleri bilmeleri gerekmektedir.

KAYNAKLAR

AYİTER, Nuşin (1972), "Hukukta Fikir ve Sanat Ürünleri", Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.

ÇAKMAK, Diren (2007), "Osmanlı Telif Hukuku İle İlgili Mevzuat", <http://www.turkiyat.selcuk.edu.tr/pdfdergi/s21/cakmak.pdf>, Erişim Tarihi: 12.11.2013.

DIJK, Theon Van (1994), "The Economic Theory of Patents: A Survey", Merit Research Memorandum 2/94-017, <http://www.merit.unu.edu/publications/rmpdf/1994/rm1994-017.pdf>, Erişim Tarihi: 12.11.2013.

DUMAN, Ömer., KARYAĞDI, Nazmi (2000), "Telif Kazançlarının Hukuki Mahiyeti ve Vergilendirilmesi", Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

EREL, Şafak N. (1998), Türk Fikir ve Sanat Hukuku, Ankara: İmaj Yayınevi.

TBMM (2013), "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi", <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf>, Erişim Tarihi: 12.11.2013.

MESAM (2013), http://www.mesam.org.tr/mesam-hakkinda_2_4, Erişim Tarihi: 12.11.2013.

MSG (2013), <http://www.msg.org.tr/tr-TR/Aboutus.msg>, Erişim Tarihi: 12.11.2013.

MÜ-YAP (2014), <http://www.mu-yap.org/index.asp>, Erişim Tarihi: 05.04.2014.

MÜYORBİR (2014), <http://www.muyorbir.org.tr/>, Erişim Tarihi: 05.04.2014.

OESD (1997), "Patents and Innovation in International Context", OECD/ GD (97) 210, Paris.

WIPO (2013), <http://www.wipo.int>, Erişim Tarihi: 12.11.2013.